

338,45

м 34

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

Ф.Р.ЖУМАНИЁЗОВА

ЎЗБЕКИСТОН ЕНГИЛ
САНОАТИ РИВОЖЛАНИШ
ИСТИҚБОЛЛАРИНИНГ
МОЛИЯВИЙ ЖИҲАТЛАРИ

102163

2/3

ТОШКЕНТ – 2015

УЎК: 338.45
КБК 65.30
Ж-87

**Ж-87 Ф.Р.Жуманиёзова. Ўзбекистон енгил саноати
ривожланиш истикболларининг молиявий жи-
хатлари. –Т.: «Fan va texnologiya», 2015, 216 бет.**

ISBN 978–9943–998–23–0

Монографияда мамлакатимиз енгил саноатининг мустақиллик навбатдаги йилларида ривожланиш ҳолати ва унга хос бўлган асосий тенденциялар, енгил саноат тараққиётининг илғор хориж тажрибаси, бу корхоналар молиявий барқарорлигини характерловчи кўрсаткичлар тизими ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари, Ўзбекистон енгил саноат корхоналарининг молиявий барқарорлик даражалари ва уларга хос бўлган тенденциялар, мамлакат енгил саноат корхоналарини солиққа тортиш асослари, тартиби ва аҳволи, енгил саноат корхоналари фаолияти натижаларига солиқлар ва солиққа тортиш жараёнларининг таъсири ҳамда уларнинг оқибатлари, Ўзбекистон енгил саноати ривожланиш истикболлари молиявий жиҳатларини такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари тадқиқ этилган.

Монография барча иқтисодий йўналиш ва мутахассисликларда таълим олаётган талабалар, тадқиқотчилар ва мутахассис-амалиётчилар учун мўлжалланган.

Иқтисод фанлари доктори, профессор Т.С.Маликов таҳрири остида.

Тақризчилар:

Б.А.Хасанов – и.ф.д., проф.;

Х.А.Қурбонов – и.ф.д., проф.

***Мазкур монография Тошкент давлат иқтисодийёт универ-
ситети Илмий кенгашининг 2015 йил 30 июндаги 11-сон қарори
билан нашрга тавсия этилди.***

ISBN 978–9943–998–23–0

© «Fan va texnologiya» нашриёти, 2015.

КИРИШ

XX асрнинг иккинчи ярмида енгил саноат глобал тармоққа айланди. У жаҳон миқёсида тармоқ ривожланишининг ноёб мисоли бўлаолади. 1970 йилнинг бошларидан ҳозирги пайтга қадар енгил саноат учун маҳсулот ишлаб чиқариш ва халқаро савдо оқимлари интенсивлигининг, унча катта бўлмаган тебранишларни ҳисобга олмаганда, узлуксиз равишда ўсиб бориши характерли. 1955-2000 йиллар оралиғида тўқимачилик маҳсулотлари билан савдо қилиш ҳажми қийматий ифодада 34 мартага, кийим-бош маҳсулотлари эса 249 мартага ўсган¹. 2014 йилга келиб кийим-бош ва тўқимачилик маҳсулотларининг халқаро савдо ҳажми 906,0 млрд. АҚШ долларига етди ва у жаҳон товарлар экспортининг 4,0%ини ташкил қилди².

Дунёдаги тараққий этган мамлакатларнинг жуда кўпчилигида айнан енгил саноат ва биринчи навбатда, унинг тўқимачилик ва кийим-кечак ишлаб чиқариш тармоқлари, маълум бир босқичларда иқтисодий ривожланишнинг ўзига хос трамплинига айланган (капиталнинг дастлабки жамғарилиши даврида ҳам бундан 200 йил бурун ривожланган мамлакатларда худди шундай бўлган). Индустриаллаштиришнинг дастлаб босқичларида Буюк Британия, Япония ва АҚШнинг айрим минтақаларида иқтисодий ривожланиш учун айнан енгил саноат энг муҳим роль ўйнаган. Гонконг, Жанубий Корея ва Тайваннинг иқтисодий тизимлари 1950 йиллардан 1980 йилларнинг ўртасига қадар экспортнинг асосий моддаси сифатида тўқимачилик ва кийим-кечакка таянган. Кейинчалик «пойга»га Жанубий ва Жанубий-Шарқий Осиёнинг ривожланаётган мамлакатлари ҳам қўшилган. Енгил (тўқимачилик) саноат(и)нинг интенсив ривожланиши тарихан иқтисодиётда индустриаллаштириш жараёнларининг бошланишидан гувоҳлик бериб қолмасдан, балки унда асосий ҳаракатлантирувчи куч (двигатель) эканлигини ҳам кўрсатмоқда. Бундан ташқари, мамлакатлар

¹ Au K.F., Chan N.Y. The World Textile and Clothing Trade: Globalization versus Regionalization. The Hong Kong Polytechnic University, Hong Kong. OECD, 2004: A New World Map in Textiles and Clothing. Adjusting to Change. OECD.

² WTO. International Trade Statistics. 2014. URL: <http://www.wto.org>.